

خبران طرزی

محمد قطب الدین دلاور علی
(سید... منخلص بہ طرزِ)

RECEIVED 1967

FD

۱۸۴۴۴
دادون
۸۸۴

۱۹۱۱۲۲
۱۲ و ۱۳
طریزی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

میش ازین نیست مراتب جدائی بازا
بهرتسکینم اگر زود بیانی بازا
کاش آخر نفسم رو سے نمائی بازا
مے ندانم زمین آزرده چرانی بازا
صد شب دعه شد و باز نیائی بازا
تو عیث شغل از چور و جفائی بازا
بلے اے کاسنیر بیرحم کجائی بازا

آخر اے یار سفر کرده کجائی بازا
در فراق تو ز بس مضطرب و بیتابم
حیف باشد که برم حسرت رو سے تو بجاک
رفتی آزرده بنو سے که نمی آئی بازا
انتظار تو قیامت بسر آوردست
با همه جور و جفا شوق تو سے پاپانست
طرزی آزرده و فراق تو بچانست شب

وله

<p>دل نینخواست کہ گاہے شوم از یار جدا رنجشے مے بیے ماند شب وصل ہم گفتم آید پئے دجو نیم از لطف و نشد حالتے رفت بہنگام حبدائی کہ پیرا عمر نام تاریخ از اندیشہ ہجران بودیم آہ ازین غصہ کہ خواہیم کہ باہم باشم طرزی بحق کہ قیامت نہسد پیش از وقت</p>	<p>از قضاے شوم امروز بناچار جدا من جدا خستہ بہ یک بستر و دلدار جدا شدم از رشک عبث زان مہر عیار جدا من جدا ماندہ بحسرت نگران یار جدا کے گمان بود کہ با شیم بہ یکبار جدا باز مانیم ز اندیشہ اغیار جدا مگر آن وقت کہ از یار شود یار جدا</p>
--	--

ولہ

<p>بہیم افگند در درہ ۱۹ من از دستم کشید نہا پریشان خوابے مشب دیدم و کردم فراموش بیزم وصل پنہاری کہ جانم میکشید از تن زخوے نازکش اندیشہ تا امید شتم و دل آتاشد شہد رفتہ و دیدم نادیدنش طرزی</p>	<p>دلے دل را تسلی داد آن برگشتہ دید نہا دل اما تا سحر گامان نیا سود از پید نہا ز شرم از دستم اندک اندک آن دہن کشید نہا بجان منت کش قاصد شدم از تار سید نہا پس نگہ خندہ زیر لب زنان فرودیدہ دید نہا</p>
--	--

باد عنبر بوسے از لہب پریشانِ شما
 بہر زمان بیرون روم از بزم و باز آیم کہ نیست
 بردے از خانہ بحیلہ غیر را بیرون در
 جان نخواہم برداشتہ کام از دربان گزشت
 کاش مارا خوانی و از اول شب تا سحر
 رنجش دیرینہ را ظاہر نیساز می ہنوز
 میشوی از من جدا از اتفاقات زمان
 ہر کہ مرد از شوق رویت زندہ جاوید شد
 قاصدا یاران دہلی را گر گوے زمین
 در بہشت لکنو دارم دے چون غنچہ تنگ
 تاملہ آرزوہ وغالب ہی آید بن
 از ہوا طرزی فرود آیند مرغان چمن

کام جان شیرین ز لعل شکر افشانِ شما
 طاقت رشکِ رقیب و تاپِ ہجرانِ شما
 سوسے من باز آمدے نازم با حسانِ شما
 زخم کاری خوردہ ام بر دل ز پیکانِ شما
 ابر و باران باشد و باشیم مہمانِ شما
 سخت می ترسم ز رنجشہائے پنهانِ شما
 ہر کجا باشی خدا باشد نگہبانِ شما
 آب حیوان جو شد از چاؤ ز نندانِ شما
 مے تپم چون طائر بسمل ہجرانِ شما
 یادے آید ز بس گلگشت بہستانِ شما
 مے ندانم چیت حال مصطفیٰ خانِ شما
 چون صفیری بر کشد مرغ خوش الحانِ شما

ولہ

حسان بر لبم ز درد جدائی بیابیا

اے باہشتِ قرار کجائی بیابیا

سوزم ز شوقِ کامِ روانی بیابیا

تا کے بوعہ شادنائی بیابیا

اے دوستِ دور دور چرائی بیابیا

عمر سے گزشت و باز نیائی بیابیا

اے شمعِ دلفروز کجائی بیابیا

رفتے ز ناز و باز نیائی بیابیا

یک لحظہ در فراقِ تو دل را قرار نیست

تسکین نے شو ز پیامِ زبا نیم

روزی نشد کہ شاد شویم از وصالِ تو

تزو یک شد کہ در غم بجز تو جانِ ہم

رحمے بحالِ منتظران اے بہانہ جوے

طرزی ز شوقِ روسے تو سوزد ہی چو شمع

ولہ

کہ می بچید بر دم در سخن با سے و گر مارا

زہرِ مصلحت از لب ہمید ز دم تقاضا آ

بصدائیشہ افگندست جانِ ناشکیبارا

کہ غیر از دور سے خندد چومی بنید برہ مارا

مگر دریافت از انداز ما عرض تمنا را

دل اندر سینہ خون شد از خلافِ وعدہ اش لکیر

نگہ و نزدیکش از من دم نظارہ رویش

یقینم شد فریبش خوردی و گشتی بکام او

<p>بامی که شاید وعده اش گاسته و خاک رود نمود و محرماتش ترک آمد شد بسوی من بظاہر گر بغیر آمد شد و گفت و شنیدت نیست بغیر ایما سے رفتن کرد تا مارا برو بیرون خوش آن کز لب کند شکر فشانی در سخن با من گرامیست نظم حافی شیراز با طبری</p>	<p>خرم عمداً فریب وعده امروز و فردا را مگر ترک تعلق مرشدن آن شعری عنایا را بمان میل تو سے یا بیم با او بیو فایا را بماندیم و برفت از بزم نا فهمیده ایجا را من از تقریب تحسین بوجه آن لعل شکر خارا که در آغوش خود پرورده اعجاز میسجارا را</p>
---	---

وله

<p>آزاده رفت از بر ما ولستان ما گفت از مطالبه زوجه سال قیام شد تا دیده سیر حبلو گلاب سے بوستان رفت آنکه شور لغت ما بود و چین ناکایم رسیده بجای که راخیم بیگانه وار ذکر قیام باو کنیم</p>	<p>نارفته هیچ گفت و شنود میال ما از سادگی بعیتین دل بدگمان ما بر هم زود فصل بهار آشیان ما عبر نموشی است کنون پردان ما گر بار قیام نیز شود میهان ما شاید بدین بیانه شود هم زبان ما</p>
---	--

<p>در آرزوی آنکہ بگیرد عنانِ ما طرزی بہم رسید بہار و خزانِ ما</p>	<p>برخاستیم از سیر کوش ز سادگی نشگفتہ ریخت غنچہ اسپد از شاخ</p>
<p>ولہ</p>	
<p>آغازِ جو نیست غر و سان چمن را برودش برد باد صبا بوسے سخن را از شوق کشد تنگ در آغوش چمن را افتادہ گزرقا فله بوسے سخن را وز یاد بر می صحبت یارانِ وطن را گو یا کہ تراوش شدہ ناسور کہن را تا با کہ بود روسے دل آن عابدہ فن را بر عرش رسانیدہ بیان تو سخن را</p>	<p>ہنگام نشاط ست گل و سرو و سخن را ہست اندھے دوشینہ چنان ست کہ امرؤ بر بوسے گلِ روسے شما بر بہاری از بوسے سر زلف تو گوئی بگلستان کے بود گمانم کہ شومی ہمسفر غیر باز این نگہ بر کیست کہ خون در جگر کم کرد بر یک بگمانِ غلط افتادہ بچل طرزی بری از حسن بیان دل ز نظیر</p>
<p>ولہ</p>	
<p>ہمہ شب باز بماند در کاشانہ ما</p>	<p>چشم در راہ تو دارد دل دیوانہ ما</p>

خرم آن شب که خوری با دہ کلکون بر تیب	چون شوی مست درائی زور فائده ما
در فراق تو مانند است سرور برگ نشاط	منے تو چون زہر بود باوہ بہ پیمانہ ما
گر نہ بدینیم رُخ او سخن او شنویم	باشد لے کاش بہسا یگیش خانہ ما
گر نیائی بر ما غنم زدگان کاش زدو	شاد سازی بہنگاہے دل دیوانہ ما
اسے ز تو رونق کاشانہ چہ باشد کہ شبے	قدے رنجہ کنی باز بہ کاشانہ ما
ما ازو منفصل و او خجیل از ما طرزی	زانکہ بد نامی ہم گشتہ زافانہ ما

ولہ

چنان نرفت فرار از وداع یار مرا	کہ باز آمدن او دہد مستعدارہ مرا
بیا کہ منے تو شب وعدہ زندہ در گوہر	قیامتست کہ داری در انتظارہ مرا
نگہہ نکر وہ رسید آفتِ قرآن از پے	نبود هیچ نصیبے ازین بہار مرا
چہ روے داد کہ بیوجہی درین دوسہ روز	چنان شدی کہ نبودی بچہ یار مرا
فغان ازین کہ شناسی چونا امید من	بصد فریب کنی باز امیدوار مرا
ز دستبازی پنهان بلہوس باتو	کسند دریدن پیراہن آشکارہ مرا

<p>یو عہدہ دہشتہ در بند انتظار مرا نشان خدا دیکھے رہبہرا تہزار مرا مگر ہوا سے وطن نیست سازگار مرا</p>	<p>زہیر آنکہ شوم نامنسل از جمالِ قریب ہزار مہر حیلے گشت و منزل مقصود دگر ہوا سے غریب ہی ست در سرم طہری</p>
<p>ولہ</p>	
<p>بر خاک ریخت آخر کار آبرو مرا باشد گمان رنجش آن تند خو مرا فریاد ازان دے کہ شود رو برو مرا شوقے دگر نژود ازان گفت گو مرا چندان کہ گشت گریہ گرہ در گلو مرا شاید بدین بہانہ رساند باو مرا عمرے گزشت در سہرا بن جستجو مرا یک آرزو سے تیز صد آرزو مرا وز دل نمیدرد ہوس رنگ بو مرا</p>	<p>شوق کسے کشید دگر کو کجو مرا از بسکہ دل شکستہ ام از ہر اداسے او نمودہ روسے جزو دلِ ناشکیب من رستم کہ امں کنم زوصالش بگفتگوی نے اختیار وقت و دامنش گریستم گویم بغیر بہر تو افسون برو کنم یارِ سوائفے بد یار سے نیانستم جانم بلب برآمد و بر نیامد برو اشتم ازین چین دل فریب دل</p>

طرزی شدم مجلس او بهر عرض شوق

چین جبینش بست ره گفت گویا

وله

گر چه آمد نهان بخانه ما

شهر همه شهر شد فسانه ما

تا قیامت ز دل نخواهد رفت

لذت محبت شبانه ما

فانش شد راز عشق ما آخر

از رنگه ناسم عاشقانه ما

شکوه او بهر کس در بهر

از پی ذکر او بهسانه ما

غمگاری بر دزگار کجا

که بر در بخش از میان ما

گر بنگاه هر چه شکوه شریع

شکر آیت در میان ما

تا ز بد گوئیم شود خوشدل

پند از دیگران فسانه ما

تار و سازه که در نظر است

که غلط کرده راه حسانه ما

سپه غلط میزنیم در ره او

تا نیا بد کس نشانه ما

یاد وقتی که پیش ازین طری

بچمن بود آسپانه ما

وله

<p>یار باید که درین وقت کند یاری ما کس چه دارد خبر از درد گرفتاری ما دشمن خویش بود هر که کند یاری ما نیست جز مرگ و گر چاره بیماری ما گردد با تو کسی شرح وفاداری ما باشی اسے دوست اگر خوش ز دل آزاری ما عالمی عنقریب بنخواست ز خوئیاری ما</p>	<p>رفت از اندازہ برون در غم دل زاری ما ما و کج قفس و یاد گلستان بہیات یار ما ہر کہ شد از غیب ز یانیش رسید دست بر غض نہاد اشک فرورینت طیب باشی البتہ پشیمان ز جفا کاری خویش بو فاسے تو کہ مانیر بدین خوش باشم طرزی از ویدہ ز بس در غم او خون باہم</p>
--	--

ولہ

<p>خود سخن می کند و نشنود افسانہ ما کہ ندانستہ بکوسے شدہ ہم خانہ ما ہم سبیرین گونہ بود عادت طفلانہ ما آمد از راہ و گر باز شد از خانہ ما کہ دل آزرده ز حرمم شدہ جانانہ ما</p>	<p>دل بخون سے تپد از شوخی جانانہ ما انفاقے عجبے از کشش شوق افتاد گفتش از پئے تکمین و ہمگفت بنا وعدہ کرد و نشستم بر اہش از شوق شدم آزرده دل از خویش پس از حرفہ ما</p>
--	--

آہ ازین غم کہ گر امروز شود عیش نصیب	خون شود از غنیمت فرود دل دیوانہ نما
داری آزر دگی سے سبب از ماطری	کہ نیائی بسلط نیز بکاشانہ نما

ولہ

زر شک غیر چو آزر وہ دید پارہا	بصلح مصلحتی ساخت شر سارہا
خوش آن زمان کہ ہم آغوش من شود و ز شوق	و ہم فشار من اورا و او فشار مرا
اگر ز پہلو سے من یکدم جدا باشی	تپد چو طائر لیسبل دل نگار مرا
بر ہزار حسرتان استادہ آن نخلم	کہ در بہار فرود ز نخت برگ و بار مرا
ہزار جا سے فزون دام چیلہ گتروم	ولے بدست نیفتاد یک شکار مرا
بوعدا سے دروغم دہد فریب و خوشم	کہ غنم ز دل روو از شغل انتظار مرا
من از کجا و پیمائش کجا کجا این بخت	بجرت قاصد او نیست اعتبار مرا
ترا چہ کار بحال خراب کس طری	خدا سے را کہ بدین حال و آزار مرا

ولہ

یک روز نیاید کہ بر آید ہوس ما	یک نخلہ بنا شد کہ نسوزد نفس ما
-------------------------------	--------------------------------

دیدیم لصب دیاس دران کوی و گزشتیم با اینہمہ بیتابی دل ضبط نمائیم ترسیم کہ از واقعہ شب شدہ آگاہ دوشینہ کشیدیم جگر سوز صغیر ما خود ز رہ راست بسے دور فتادیم طرزی کنم اسباب سفر ساز این شہر	خون ریخت ز حسرت نگہ باز پس ما مشکل کہ بیاید بزبان ملتس ما آید چو بکار سے دگر سے ہم عس ما گرد آمدہ مرغان چین بر قفس ما از راہ برو قافلہ بانگ جرس ما چون نیست درین شہر کسے ہمنفس ما
--	--

ولہ

اے سخن گاہ سے از گلبرگ خندان شما تو وہ تو وہ مشک ریزو از صبا و شہر و کوہ باز ہچون طفل نا فہمی ہی بازی خوم اندر ون خانہ عیاشی و از نا پودنت دانم و از گفتگو ہائے دروغت خوش شوم سے ہرم حسرت کہ روزے بر نیامد کام دل	بوسے جان آید ز زلف عنبر افشان شما گر بیفتانہ صبا زلف پریشان شما گر چہ صدرہ خوردہ ام بازی ز پیمان شما مید ہر دم فریب تازہ در بان شما تا چہ افسون میدد لبہائے خندان شما حاصل من نیست جز حسرت بدوران شما
--	--

<p>دل گواہی میدہد از چاک دامانِ شما طرح بجز افکنده در بخشہائے بہانِ شما طرزی دلدادہ آن یاست یا آن شما</p>	<p>دوش در خلوت گردستے بدامان زوقیب ایچ نازتہ بہم گفت و شنودی عابت خوب رویان دوشے گفتند در بزمی ہم</p>
<p>ولہ</p>	
<p>عسبر انشان بر مشام جور کیسے شما بار قیہان گوشہ چشم سخن گوے شما تا پیام من نہ فہمہ کس بہ پہلوے شما تا بکام دل بہ ہمیں سپرد رویے شما چون شبے آواز پایم در بحر کوے شما بسکہ سے دارم سے لے ناز کہ تر از جوے شما گر کسی از الفساق آید ہی سوے شما بو کہ آید باز آسپدہ رسمہ در جوے شما</p>	<p>اے بہشتی گلشنی بزم از گل رویے شما منع لب از گفتگو خوب است لیکن نیست قاصد ہم گوید سخن بیگانہ وار از عمر وزید خوشدل ہم گزنگری سوے من از شرم و حیا یاد بادت آن زمان کہ خانہ برد در میروی ہر تدر نزدیک باشم دور تر خواہم شرم در گمان آنم کہ شاید موردِ لطف شماست در فراق دوست روزے بہند طرزی کن</p>
<p>ولہ</p>	

وارم زخوے تو بوسال اضطرابها	خون وصال رنجی از اجتنابها
بے جنبشی بے بہ نگہ با سے آشنا	خوش و مسیانه رفت سوال و جوابها
گویا شکایتیم زرقیبان شنیدہ	آید ز لطفہا سے تو بوسے عتابها
شاید کہ بیم و عدہ خلافیست از کسے	واری ز حیلہ بسکہ بر رفتن شتابها
مشتاق وصل را بنود صبر جز بول	خود را دہیم چند تسلی ز خوابها
چون نیست جراتم کہ کنم منع لاجرم	بیتیم ترا بغیر و خورم ہیچ و تابها
طرز می زدوست شکوہ عبت میکنی کہ خود	مخروم ماندہ ز وصال از حجابها

ولہ

در رشک غیر کردہ ز لب امتحان مرا	داند بخویشتن بہتین بدگان مرا
امر و حیلہ کردہ ہے رخصت رقیب	امشب گز حسانہ کند یہمان مرا
در بزم غم شرم بیکسو نہادہ	اسے کان شرم از تو نہو این گمان مرا
دل رفت سوے دلبر و دلبر سوے غیر	نے دل بہت آمد نے دلستان مرا
سو گند میخوری کہ نیا میختم بغیر	گو باش بچپنین گزد شک دران مرا

<p>یک دم درین معامله غافل بدان مرا گر نگذرو شکایت تو بر زبان مرا شناختند ز قدر پند و شان مرا</p>	<p>از زده زده حال تو ام میرسد خبر هرگز گمان مبر که ز تو بد گمان نیم طرزی روم مگر که بشیر از و اصفهان</p>
وله	
<p>هر کجاست شدم او هم سفری بود مرا انچه پیش آید پیش نظری بود مرا بهره از و مسل تو ام اینقدری بود مرا زانچه گفستی بحر لیمان خبری بود مرا گر چه در هر حال ما هم سفری بود مرا</p>	<p>و اتم از حسیله بر اوست گزری بود مرا ترک یاری ز اوست تو ای دلستم روست نموده ز پیش نظر من رفتی روستم آزرده دل از بیم تو ناگفت سخن همچنان ماند حجاب لب سفر هم طرزی</p>
وله	
<p>سنه و عده کنی بهانه مارا بیگانه کنی بیگانه مارا مرعنان چمن ترانه مارا</p>	<p>نشوده ز ما فسانه مارا از یک نگه پر رقابت انگیز بر بوسے تو در چمن سرایند</p>

افسانہ دل فریب ثوقت	بر لب شکست فسانہ مارا
زان نرگس نیم خواب مخور	در بستہ شراب حسانہ مارا
نادادہ بمانشان خود ساخت	نگ رہ مان شانہ مارا
طرز می ز قضا اسپر گشتم	ناچیدہ ز دام دانہ مارا

ولہ

بے تکلف بر قیبان نظرے بود ترا	ور کا شانہ سر رگزرے بود ترا
ب سفر رفتی دمی میرم ازین غم کہ زیب	بے رضائے تو چرا ہم سفرے بود ترا
نہرم ہست کہ دوشینہ بتغیر لباس	بسر کوے حرینان گزرے بود ترا
دوش در بزم نکر دمی نگہے سوے کسے	آفرین بر تو کہ شرم اینقدرے بود ترا
غیر اگر مرد کم از مردہ نباشم من ہم	کہ چرا در غم او چشم ترے بود ترا
ما بر نستیم و ہمہ درد سیر تو ہر دیم	اسے کہ از بودن ما درد سرے بود ترا
طرز می از محفل اورفتی و آسودہ شدی	گوئی از وقت شب خبرے بود ترا

ولہ

<p>خانہ در کوسے رقیب افتاد و یارِ خویش را خود شکار و دیگران بنیم شکارِ خویش را من ندیدم یک نظر باغ و بہارِ خویش را بچمنان با خود دل امیدوارِ خویش را رفتیم و آتشِ زدم شہر و دیارِ خویش را نشکتم ز نہارِ عبد استوارِ خویش را راز دارِ او نسایم راز دارِ خویش را ہمدم اغیارِ ہمینم دوستدارِ خویش را</p>	<p>موتیم از شک جان بقرارِ خویش را مادر اندازی چون بود و لے از اتفاق ناثرہ بر ہم زدم فصلِ خزان از پے رسید ہر سحر امید و آہیم در ان کوسے و ہر ہم در غم جگر تو بر من تنگ شہر و دیار از طریق بیوفائی اگر شکستی عبدِ خویش تا شو معلوم من ہیل دلش با دیگران حاصلم از دوستی این بود طرزی ثابت</p>
--	---

ولہ

<p>میدہ سرد رہو انا خواند و مکتوب مرا بر سرِ حرف آورید آن یارِ محبوب مرا بیش ازین یار سے صبر نیست ایوب مرا بوسے پیراہن ز مصر آید یعقوب مرا</p>	<p>التفاسے بیچ با من نیست محبوب مرا جان لبب از شوق ہوار و بردہاں مہر سکت با جفا سے چنین تاکے کسے ماند صبور مدتِ محرومی دیدار از حسد میرود</p>
---	--

جرات وصلش نباشد طبع محبوب مرا	طرزی اشب یازتہا آمد اما از حجاب
وله	
<p>منت کشیم طالع بیدار خویش را مرہون منتسیم خریدار خویش را آذاد کرد مرغ گرفتار خویش را نشناخت قدر یار و فادار خویش را پیل دمان نہادہ پرو بار خویش را یارب کجا بریم دل زار خویش را شستم بآب دفتر اشعار خویش را</p>	<p>ہمخوابہ یافتیم حسر یار خویش را باعد ہزار عیب پسندید یک ہنر صیاد آن زمان کہ فروریخت بان پر یکبار سوسہ با بغلط گفت نشد آن مور ناتوان وضعینم کہ از قضا ہر نوگلے کہ بسنگد از شوق او پید طرزی درین زمانہ ز قحط سخن شناس</p>
وله	
<p>تا دیر سیان من اورفتہ سخنہا گفتا چو وزد باد بہار می بچنہا گفتا چہ کنتم میروہ از یاد سخنہا</p>	<p>امروز گرفتتم سر را ہش تن تنہا گفتتم ز تو ام کے تگنہ غنچہ امید گفتتم کہ شب و روزہ چرا دیر بانی</p>

گفت که بود عادت من اینهمه فتنها	گفتم که روی از بر من زود شب وصل
گفت که شنیدم بسفر شد تن تنها	گفتم که ز طرزی خبری داشته باشی
وله	
بهر زمان بے سببے رنج و ملال هست ترا	با من آرزوگی روز وصال ست ترا
نگه بے بیش نباشد چه خیال ست ترا	اگر آرزوه دلم قیمت آرزوه دلی
صلح کردی و همان جنگ جبال ست ترا	آخر این فحش چه خویست که بدل شدگان
حاصل آیا چه ازین فکر محال ست ترا	نیست ممکن که خیال تو رود از جام
بسیج تاثیرے ازین سحر حلال ست ترا	غزل عالی طرزی است همه سحر حلال
وله	
رود تا از بر من زود آید اول شبها	فتان که حیلہ اش تا آخر شب میکشم تنها
شناسد هر چه باشد در دلم از جنبش لبها	گلہ نارفته بر لب خج شدل از لطف دروغم کرد
رود در یک زمان از حیل چون طفلان ز کتبا	باشون آورم در خانه گر آن آهوسه حشی
که یادش میخلد اندر دلم چون نیش عقربها	بیادش شب به شب می تپم در خاک خون طرزی

وله	
فصل گل دور از گلستانیم ما	بسبب محروم بستانیم ما
دستان لطف زبانی میکنند	انچه درد لهاست میدانیم ما
قیمت مایک فریب دعد	کو خریدار سے کہ از انیم ما
نامه خوانیم و نیسب شیم سیر	صدر هوش از شوق میخوانیم ما
در سفر از یاد یا و ان وطن	از شرو خون دل افشانیم ما
زانچه رفت اشب نباشی منفعل	پرده پوشش راز پنهانیم ما
هر چه خواهد طرزی از ما آن کنیم	تا چه افسون کرده جیرانیم ما
وله	
باشم از دور می دیدار تو بیتاب مشب	بخپال تو مرا سے نیز خواب مشب
گاہ بر دور روم و گاہ بکا شانہ درون	کس سبدا چو من سوخته بیتاب مشب
حرف مطلب بزبان آمد و آزرده شد	ورنه بسیار سخن رفته ز بهر باب مشب
نیم شب رفت و نوشم ز نیکه چو اینکائی	تا دم صبح بمانم تو هم خواب مشب

<p>بکھپائی کہ نیائی بر احبابِ مہشب سے خراشد جگر م طعنہ اصحابِ مہشب مگر اسینہ کشم آء جگر تاجبہ مہشب</p>	<p>چشم در راہ تو احباب ہمہ میدارند سہل باشد کہ در آغوش رقیبان باشی طاقتِ ضبط نماندست ز دردم طرزی</p>
<p>ولہ</p>	
<p>نئے تو در دیدہ من خوابِ حرام ست مہشب گر نیائی بسرم کار تمام ست مہشب اضطرابِ دلم افزون ز پیام ست مہشب ہم سخن با دیگران بر لبِ بام ست مہشب باز بیتابی از ان طرزِ کلام ست مہشب باعثِ ناخوشی از من شدہ ناخوش ناگاہ گر چه در محفل اور خصیتِ عام ست مہشب</p>	<p>ز اشتیاق تو نظر بر در و بام ست مہشب در فراق تو ام از جان رستے پیش نماند قاعدش بہر تسلی بن آورد پیام آنکہ روزے بہ اشارت دل مارا فریفت بودم آسودہ دل از کشمکش لطف و عتاب با ہمہ و ناخوشی از من شدہ ناخوش ناگاہ نتوانم کہ رسم تاسر کویش طرزی</p>
<p>ولہ</p>	
<p>من ز قاصدِ منتقل قاصد ز من اندر حجاب</p>	<p>نامم نام قاصد لبویش بر دو آدینے جواب</p>

<p>یافتند اما حریفان را ز دل از اضطراب دیر سے آئی و در رفتن ہمیداری شتاب وز لب لعل تو گیرم بوسہا سے بحساب تا کجا ماند کے از درد ہجران در خدا گر چه دانستم کہ اتہراست خودم چچ و تاب اینکہ سے بنیم بہ بیداریت یارب یا خواب</p>	<p>آہ و ضبط نگہ سے کر دم از دیدار او اضطراب سے میفرائی و در دم شہانے وصل آرزو دارم کہ ہر آنغوش من آئی شبے آخر سے بید در حقے بر من ہجران نصیب اسے کہ گفتی رفتہ بودم دوش در بزم ز قیب طرز می ہشب یار و آنغوش و ساقی مہربان</p>
<p>ولہ</p>	

<p>نگہہ شوق ہر ان ماہ تمامت ہشب ہر چه جز بادہ کنم نوش حرمت ہشب لہ الحمد کہ اقبال پکامت ہشب مجلس خاص بآئین تمامت ہشب تا سحر شادی و عمل از شرمت ہشب سنے غیر نامہ و سنے فکر پکامت ہشب</p>	<p>محل عشرت و لب ہر لب جامت ہشب ساقی بزم کریم و صنم دیر رحیم لب جو سے وے گل رنگ و بت غالبہ پوسے ہر چه ز اسباب طرب باید و مشا ید موجود دست و گردن رخ بر رخ و لب بر لب دوست لذت ہم سخنی یا فشر بار سے طرز می</p>
---	---

ولہ	
<p>امشب آن نو باد کو باغ شباب روسے او سو یچم نگاہش بر زمین صد سوالم پر لب و لیکن نبود کردمش عرض تمنائے رتوق از دم سرو کے بگاہ اختلاط ہیچ ناگفتہ سخن از مہر و کین از خیالِ رنجش بجایے او</p>	<p>بود با من در مقام اجتناب او ز من در شرم و من ز او در حجاب جز خموشی یک سوالم را جواب رفت صدرہ بر سر ناز و عقاب آتشے زو در دل پر اضطراب از لالت اول شب شد خواب ماند طریمی تا سحر در ہیچ و تاب</p>
ولہ	
<p>دیدم سو رقیب چو بیلِ دلِ حبیب بروی گسان ترکے تعلق ز رنجشتم آئی وے چنانکہ برد چشم بردت باز اینچہ شیوہ بود ز شوخی کہ ناگہان</p>	<p>آہیختم بصلحت چند بار قیاب خرسند ساختی با دانا سے دلفریب گو یا کنی شتاب بر فتن سیکو قیاب ورقاک و خون تپید دل و جان نہ کیب</p>

گویم پیار را ز دل خویش سرسپر خضر زره فرست خدا یا بسوسے من کردم ہزار سعی و یکے کار گز نہ شد	حال مرض نہان نتوان داشت از طبیب سرگشته ام بواد می حرمان من غریب طرزی ز وسلی یار نباشد مر نصیب
--	---

ولہ

خلوت وصل و داوزن بچاب ہیو خواہم نے برو شبہا یا منتم گز پئے فریب منست عمر ہا حلقہ برورشش بزیم قطع اسب کردم از ساحل صبح پیری دمیدان برخیز طرزی اشب اگر روی پردہ	ور گویم ہمید و و بعتاب کاش با من شوی شبہ پنجوب کہ کند نے محل بغیر عتاب نشیدیم بانگ فتح الباب کشتی من فتادہ در غرقاب اے بچشت ہنوز خواب شتاب خانہ خالی و پاسیان در خواب
---	---

ولہ

سروصل کہ میدارد ترا در اضطراب اشب کہ میداری سے غمگشتہ در فتن شتاب اشب
--

<p> زمین جانب شکایت رفت و فریاد از آنجا چه دستم که سوزم در فراتش همچنان و نه ولم از بدگمانی سختی سوز و بحال او چو پیش از وعده امروز آمدی و باز پس رفتی بهانه میکنی وقت وفات و وعده با قاصد عشق وصل او همچون سپید بر سر آتش نیندم در آغوش که تسکین بخش بیتابست چو شد در خواب نازان فتنه آفاق و خلوت </p>	<p> که درت ماند باقی در دل هم بحساب مشب یقینم بود باشم از وصالش کامیاب مشب حریفان بهوشیاران او مست شراب مشب نخواهی آمدن لایه مایه ناز و عتاب مشب گر باشی در آغوش رقیبان مست خواب مشب ولم بیتاب و از شر مست با من در خواب مشب قیامت بیرون در دل ز جوش اضطراب مشب ز روش چیدان ز می پوسه با همه حساب مشب </p>
وله	

<p> افروزد رنجش بهم دکار از آن گزشت دیگر چه چشم دارم از آن شوخ کینه جو رفت از دل شکایت صد ساله ناخوشی شوخی که خفت شبیه همه شب در بر قیاس </p>	<p> که سوز نام صلح تو آن بر زبان گزشت در حال مرگ نیز من سرگران گزشت یک کلمه سوسه من چو تبسم کنان گزشت پرسد دم سحر که شب تو چو چو گزشت </p>
--	---

<p>بے اختیار شکوہ او بر زبان گزشت صدره بهار آمد و صدره قرین گزشت عمرم همه بشوق گل و ارغوان گزشت گفتا که چاره نیست چو تیر از کمان گزشت</p>	<p>با محرمان دوست بهنگام گفتگو افسرده خاطر م که ندانم شگفتگی حاصل نگشته برگ گلے زین چین هنوز گفتم بحال طرزی مسکین ترتم</p>
<p>وله</p>	
<p>غم فراق تو از شرح و بسط افزونست ز اضطراب ندانم در آن چه مضمونست بگفت یار تو امشب ز خانه بیرونست دل از جدائی یاران هم سفر خونست شکایتیست اگر هم ز بخت دازونست ز بسکه بے سبب یاس هر دم افزونست بنوش باوه که امشب شب همایونست دروغ راست نمانی شنید و ممنونست</p>	<p>کجا شدی که دل از صدمه غمت خونست رسید نامه و دل را در اضطراب انداخت شدم بران در و تعمیر کرده در آواز بمانده ایم زیاران هم سفر تنها شکایتی ز کس نیست در جهان مارا حسد آنکه ده که قطع امید ما کرده رسید قطره نشان ابر آذنی بچین بساده لوجی طرزی دلم همی سوزد</p>

دله	
<p>باشد آرام دل از یار و لے یار کجاست خبرم نیست که آن دلبر عیار کجاست خنده آن لب شیرین شکر یار کجاست مے ندانم که شکیبِ دلم این یار کجاست باز گویم که چو او نیر و نسا دار کجاست که ز بیتابی شوتم سرگفتار کجاست شکوه هست لے زهره اظهار کجاست پرسم از بهر فریب و گران یار کجاست که شب و عده شده و عده دیدار کجاست در بود نیر دران بزم مرابار کجاست</p>	<p>از غنیم دوریم آرام دل زار کجاست هر کسے بهر تسلی خبرے مے آرد کام جان تلخ شد از گریه تلخی که مر است بار بار فتنی و میداشت دلم تاب شکیب چاره جز ترک ملاقات نه بینم ز جانش قاصد از یار ہی آید اشارت بنما ز آنچه کردی بمن از ناخوشی و دل شکنی یار باز آمد و از هر که ز پیشم گزود از تو گر شکوه کنم عذر چه خواهی کردن بزم او خالی ز اغیار نباشد طریقی</p>
دله	
<p>ترک آمد شد او باز نمیدانم چیست</p>	<p>باز آرد دانش از نار نمیدانم چیست</p>

<p>یارب این خانه بر انداز نمیدانم چیست خوے آن عریبه پرواز نمیدانم چیست این خیال اسے بت طنائمیدانم چیست کرده آزر دگی آعت از نمیدانم چیست زود لذت آواز نمیدانم چیست خانه اش راست درکے باز نمیدانم چیست کرده تغییر و آواز نمیدانم چیست بر زبان شکوه او باز نمیدانم چیست</p>	<p>خانه مطلقیت ما زیر و زبر کرد و گرفت پرے لطف و عنایت بدے ناز و عتاب حاش الله که ترک تو در آید بخيال آنکه خوش بود من نیز مرا خوش میداشت دوش آوازے انا سخاۃ شنیدیم کہ ہنوز نیم شب رفتہ وقت نہ حریفان در خواب چون مرا دید شب دوش بہنگام طلب دارھی از صدق بدل شکر و فائز طرزی</p>
--	---

ولہ

<p>گو یا زمین آزرده کہ ناکر وہ خبر رفت زان لحظہ کہ آن صورت زیبا نظر فرست ہمراہ رقیبان شد و از راه دیگر رفت چون شمع سحر گاہ مراد و ز سر رفت</p>	<p>ناکرده خبر آن بہت رعنا بسر رفت چون صورت و دیوار ز خویشم خبرے نیست رفتیم کہ بگیرم سر رہا شش تن تنہا تا از ہم آن شمع برون رفت سحر گاہ</p>
--	--

فریاد از آن ترگس مستانه کہ از ناز رفقیم بجائے کہ ہمان وعدہ گہش بود پدنامی طرزی سبب خواری او شد	انداخت نگاہے کہ ز دل تا بگریفت او حیلہ بر آن گجختہ و جائے دگر رفت کے شد گہر ماند اگر آب گہر رفت
--	---

ولہ

در جدائی جز خم حرمان کسے غمخوار نیست قاصد اشتاب ز رود از حیلہ اش ہمہویا ز پنے الزام بیتابی ز شوخی در ہم بازو جہل او خدا داند نصیبم کے شود نستے بیاید و صدق دل و نخت قبول اسے کہ منکر میشومی از صحبت زندان شہر باوہ گلگون و گلر و سے و سخن گلشنے با سجدہ افسردگی آمد چو طرزی در نوا	یاس اگر اینست امید وصال یار نیست بیش ازین از خطرا ہم فرصت گفتار نیست دیدہ بر بند کہ پندارم مگر بیدار نیست نست روزے کہ فراق او دلم انگار نیست ہر انا سخن گو درین میدان سزاوار نیست چشم من شبہا مگر بر روزن دیوار نیست ہر چه جز اینست در عالم مراد کار نیست شور مرغان چمن را گرمی با ناز نیست
---	--

ولہ

<p>ز فرقت تو چه گویم چه در دل افتادست اگر چه در دل هم شوق گفتگوست ولی نه تاب رشک رقیبم نه صبر از بیخ دوست طلب کند همه کس را چو یا بمش تنها به سبب دقائی او اعتماد ندارم زمان زمان کنی از یار منع من طرزی</p>	<p>دلیم بشوق تو چون مرغ لبسمل افتادست سپانه من و او شرم حائل افتادست کجا روم چه کنم سخت مشکل افتادست نه بدگمانیش آیا چه در دل افتادست ز لطف ساختن اش غیر غافل افتادست گمان برم که دلت نیز مائل افتادست</p>
<p>وله</p>	
<p>دوش آن پر یوش آمد و شو قم فرود رفت دل سرد گشته بود از آن شوخ بی وفا بر باد داد لذت عیشم ز ناخوشی گفتم که آمد ز در من از برای صلح ماندم در انتظار همه شب بشوق وصل خون شد دلیم ز رشک که دیدی شور قیام</p>	<p>یعنی بن بازوید و تبسم نمود رفت باز از نگاه گرم محبت فرود رفت ناداده کام نیم شبی در کشود رفت صد حیل بهر قطع تعلق نمود رفت آمد صباح و یکد و سخن کرد ز دور رفت او هم سو تو دید و اشارت نمود رفت</p>

در گوش غیر گفت و ہم از دست شنود رفت	اسے کاش نشنوم ز زبان کس انچه یار
کز راه دور آمد و گئے غنود و رفت	طرزی چو رہر ویم درین منزل فنا

وله

ز شوق جان بلب و جرات تقاضا نیست	بو عده نائے دروغش و لم شکیبا نیست
درون خانه و گو یاندش کہ اینجا نیست	ز دور پیک مرا بیند و رود بشتاب
گمان مبر کہ چون طوطے شکر خانیست	ہزار مرغ خوش الحان درین چمن بستند
نخسل مباح کہ میدانم از تو ایما نیست	اگر رقیب سخنہائے تلخ گفت بہن
کہ خشکیں بہن از شکوہائے بیجا نیست	کشید کار بجائے زر بخشش بیجا
بنا ز گفت کہ امشب محل اینہا نیست	بگفتش کہ بیا یم و شب نشین ہا یم
کہ ہانش ز تکبر بردار نیست	بچشم یار چہنان خوار گشتہ ام طرزی

وله

آہ ازان سخطہ کہ از پیش نظر خواہی رفت	من شنیدم کہ تو فردا بسفر خواہی رفت
از برم امشب اگر جائے دگر خواہی رفت	اسے نہ تو زندگیم زندہ نیابی بازم

گزرفتی شب ازین بزم سحر خواهی رفت	تکیہ بر عہدِ وفایت چه کند کس لے شمع
کس چه دانست کہ ناکر وہ خبر خواهی رفت	ہم رو تو قدمے چند ز رستم بوداع
با میدے کہ سزراہ گذر خواهی رفت	ہر دم از خانہ رستم مضطر با نہ برور
از پے د بخوشی غیر مگر خواهی رفت	گرم ناساختہ جار بخشے آغاز کنی
باز در خرمن گل تا بکمر خواهی رفت	باز رفتار تو انداز گل افشانی کرد
طرزی از قبر بتش آزرده مگر خواهی رفت	خوے او نازک و طبع تو غیور افتاد دست

ولہ

ولیکن از رہ شوخی ز من چه خفتست	بنا نہ اشہم آن شوخ بی وفا خفتست
صنم بکام دل و فتنہ بر وفا خفتست	میم بکام عیس یار و شہر یار حیم
کہ آشنا بشہستان آشنا خفتست	شبے چین بدعا از خدا ہمیں خواہند
ندانم آن صنم بے وفا کجا خفتست	بشوق وصل شہم بگزر وہ بہ بخوابی
کہ تن زہنج سفر کو فتنہ است و پخت	نہر برید بسیار ان ہم سفر از من
بکشورے کہ ہر و خون بادشا خفتست	چہ تدر خون غریبان بکیں و کورا

اگر چه در برم آن شوخ بارها نختست	بکام دل نرسیم ز وصل او طرزی
	وله
<p>وز زنجش با سئے بجا ما جرائے رفت رفت</p> <p>ورغے آرتا حصول مدعا سئے رفت رفت</p> <p>منفعل از ما نباشی گر خطا سئے رفت رفت</p> <p>گر شب دوشین بہان آرتن بجا رفت رفت</p> <p>ز احتلاط غیبرش از شرم و حیا رفت رفت</p> <p>بہر زبان گر شکوہ آن بیوفائے رفت رفت</p> <p>آشنا سئے گریب سئے آشنا سئے رفت رفت</p>	<p>گر ز ما آزرده دل آن بیوفائے رفت رفت</p> <p>حسرتے در دل گرا ز بوس و کنارش ماند ماند</p> <p>در بر ما آمدی امشب و لے از بزم غیر</p> <p>اینقدر ہم بس کہ میدار و چشم من لحاظ</p> <p>و اتم از شرم و حیالیش بر زمین بودی نگاہ</p> <p>دوستان از صد مد سحران بنگ آمد ولم</p> <p>سوے طرزی گرفت آنم سوز ایدل ز رشک</p>
	وله
<p>در انتظار تو روزم بہ بیقراری رفت</p> <p>چنین کہ قطرہ فشان ابرو بہاری رفت</p> <p>زبانگ نالہ مرغان مرغاری رفت</p>	<p>بفرت تو شب من باہ و زاری رفت</p> <p>بیاد داد مرا گر پہا سے روز و دواع</p> <p>شب فراق شکیب از دل و قرار از جان</p>

<p>مگر حلقہ شان طائر شکاری رفت مرا بدید و نہ پیشم پش ساری رفت تمام عمر برندی و باوہ خواری رفت ہزار سال فزون در امید واری رفت</p>	<p>ز طائران نوازن نوا نے خیزد مگر کہ داشت سر بستجے غیر بکوسے چہ سو دگر بدم و اسپین شیانم کشاد کار ندیدیم یک زمان طرزی</p>
<p>ولہ</p>	
<p>بر فلک نالہ مرغان گلستان میرفت گریہ آلود تر از ابر بہاران میرفت حرف بر لب گرہ و سر گریبان میرفت بیچ ناگفتہ دل آزرده زیاران میرفت کہ برفت از نظر و بر اثرش جان میرفت</p>	<p>دوش کز سخن چین آن گل خندان میرفت اشک در دیدہ ہی آمد و میبرد فرد دردش بود کہ حرفے زند اما ز حجاب حسرت گفت و شنیدش بدل یاران ماند کردہ کارے غضب آلود نگاہش طرزی</p>
<p>ولہ</p>	
<p>باز سویم نگہ پیوسہ فرماے ہست نگہ شوق مرا عرض تمناے ہست</p>	<p>باز در بیم و امیدم دل شیداے ہست گراوا فہم نگاہے بہن از لطف کنی</p>

خوبی انجمن از انجمن آرائی هست	نے تو این انجمن افتاد ز خوبی آری
در میان من و اور بخش بجائی هست	سپے ساز خدا یا کہ ہم اسپیم
اشب اندر سر آن کو سپہ غوغالی هست	آہ از طنز حرفیان کہ پستد من
کز پئے بوسہ مرا عزم لغافلای هست	رہے پچید ز من اندر و شوخی چو شناخت
چشم صاحب نظران بر چمن آرائی هست	تو ز کو تہ نظری حسن چمن را بینی
سخت بد خوے و شنگارہ و خورائی هست	با ہمہ قرب نیم مطمئن ازوے طبری

ولہ

آن سید نو سفر ہیرہ اختیار کجاست	سے صبا نیمہ گہر آن میر عیار کجاست
حسرت ہم ہست کہ آن غمزہ خونخوار کجاست	شکوہ ام لود از ان غمزہ خونخوار و کنون
سر دلمہ رمی پاران و قادار کجاست	میل طبعش بر قیبان دل آزار فنا
شکرین بوسہ آن لعل شکر بار کجاست	تلخی غم زود زینہم شیرین سخن
سے نیاید ہم آن شوخ دل آزار کجاست	ہر زمان منتظر آمدن او ہاشم
بدیاریست کہ ہم بارہ نو دار کجاست	خوش دیار سے کہ در و یار و قادار لود

<p>یارب آن قافلہ و قافلہ سالار کجاست مائے آن ہنفسِ ہمدمِ غم خوار کجاست</p>	<p>اثر سے نیست ازان راہِ نوردانِ وفا غم ز حدِ میگذرد بر دل طرزی ز فراق</p>
<p>ولہ</p>	
<p>غیرتِ تازہ جوانان بہاران چو نست مایہِ راحتِ دلہائے پریشان چو نست آن گلِ تازہ و آن سروِ خرامان چو نست از دل آزاری و بیمہریِ اخوان چو نست این زمان در سفر کوہ و بیابان چو نست طرزی غمزہ در کلبہِ احزان چو نست</p>	<p>مے نسیمِ سحر آن نوگلِ خندان چو نست سببِ شاوہی جانہائے غم آلود کجاست آنکہ پروردہ در آغوشِ حینِ رضوانش یارب آن یوسفِ کنعان و فادر صحرا آنکہ آرا نگہش حجلہ گل بود سببِ باغ کس ندانست کہ اندر غم آن یارِ عزیز</p>
<p>ولہ</p>	
<p>مگر این فتنہ ازان تر گس شہلائی ہے دانم این جراتِ بجاش با یاسے ہے ہر سرِ موسے مرا عرضِ تناسے ہے</p>	<p>شہر بہ شورشِ دیرِ غلغل و غوغا ہے غیر گوید سخنِ تلخ و بسویتِ نگو از حسابم نبود زہرہ اظہارِ ارہ</p>

<p>کہ مرا کار بجیت گر خود رائے بہت بسکہ ہر روز ترا وعدہ فرمائے بہت ہر کجا در چہنہ مرغ خوش آوائے بہت</p>	<p>باورم نیست کہ ز بہار بر آید کام قطع امید ز وصل تو نہایم من بعد از سر ذوق سراید غزل طرزی را</p>
<p>ولہ</p>	
<p>خندہ اش می آمد و از شرم خندیدن نہاشت از رہ شوخی ہی نالید و نالیدن نہاشت تا بداند غیر کہ من دوست رنجیدن نہاشت رفتم از غیرت کہ چشم طاقت دیدن نہاشت در دل او بود لیکن وجہ رنجیدن نہاشت بہ خیر سے نفخت و چشم از خواب بالیدن نہاشت آنکہ گاہ از شکوہ بجاش رنجیدن نہاشت</p>	<p>دوش از حرف مذاق آمیز رنجیدن نہاشت چون در آغوشش گرفتم تنگ تا بگزارمش باز رنجید از من و خوش آدمم از کوئے او آدمم در ہرم و دیدم التفاتش با قیب از صفائے دل نبود امروز نارنجیدنش باد آن مشہا کہ با ما ز اول شب تا سحر بے سبب در ہر سخن میرنجید از طرزی کہ کن</p>
<p>ولہ</p>	
<p>بسفر از پیر اجباب چرا خواہی رفت</p>	<p>آخر سے دوست ازین شہر کجا خواہی رفت</p>

<p>هر زمان تپیده آزرده دلی میجوی آمدی دیر و بزودی سر رفتن داری که گمان بود که در بزم گهیر عام رقیب بسکه بدنامی از انکومی سفر کن طرزی</p>	<p>حیف باشد که دل آزرده ز ما خواهی رفت خیرم نهست که ایدوست کجا خواهی رفت بیجا باند باین شرم و حیا خواهی رفت شاید از خاطر ارباب جفا خواهی رفت</p>
---	---

وله

<p>بسیا که دل بوصال تو آزرده است بزهر خند و دهر عشوه و ز سادہ دلی نمیتوان سخن گفت و دشمنان بگفت اند هر آنچه از زبان من مردم اگر بو عده فریبی و گر بنوش نگهی</p>	<p>غم فراق تو بنیاد عمر بر کند است گمان بر هم که این دوست در شکر خند است جز این قدر که با فیار زود پیوند است نگفت ام بخداست عیلم سو کند است ز لطفهای تو طرزی هیچ خرد است</p>
---	--

وله

<p>شکوہ دوست سرودیم عیث همه شب رنجش بهجای ماند</p>	<p>دشمن خویش نمودیم عیث صبحدم صلح نمودیم عیث</p>
---	---

<p>بشیب وصل غنودیم عبث رنج بر رنج فرودیم عبث نامه یار گشودیم عبث بیج ناگفته شنودیم عبث سعی است صرفه نمودیم عبث سخن غیب شنودیم عبث</p>	<p>خواب بود آنهمه عالم گوئی پد اغیار بگفتیم باو قطع امید شد از مضمونش دوش نشنودنی چند ز غیر انچه گشتیم درودیم همان طرزی از یار بریدیم آخر</p>
<p>وله</p>	
<p>الغیاث از درد هجران الغیاث خجسته را نیست پایان الغیاث در دم افتد ز درد زمان الغیاث ز پنجسین خواب پریشان الغیاث آتش در سینه پنهان الغیاث هست حال ما پریشان الغیاث</p>	<p>من تو از بیثابی جان الغیاث از نگه دزدیدنت گشتم خجل اضطرابم از وصال افزون شود دیدمش همچو آب بادشمن بخواب دارم از سوز عشق دوستان گر بیند ازی بحال ما نظر</p>

<p>گشته با ما دشمن جان العیاش مے کشم ناز طیبیان العیاش نیست کار با بسامان العیاش</p>	<p>ہر سیکے زین دوستان ہر وفا کاشکے جان داومے پیش از مرض تا با و افتادہ طرزی کار ما</p>
<p>ولہ</p>	
<p>خانہ خالیست مگر سوسہ ہارا چہ علاج نالہ نلبیل آشفته نوارا چہ علاج لیکن این رنجش بیجا ہر شمارا چہ علاج شوخی آن نگہ ہر ہزارا چہ علاج گر بجائے نشدی و سوسہ ہارا چہ علاج ہیچ نا کردہ گنہ قہر خدارا چہ علاج بشب وعدہ بیابستہ شمارا چہ علاج</p>	<p>بزم خاص ست ولے شرم و حیارا چہ علاج گل بیخ آمد و بزم طرب آراستہ اند شادی وصل زاندانہ فزون باستی از جفا سے تو دل از مہر پر دختی بکجا بووہ امروز کہ دیر آمدہ ہیچ ناگفتہ سخن نے سببی رنجیدی وعدہ او ز وفا داشت طرازی طرزی</p>
<p>ولہ</p>	
<p>آخردست او یکشیدیم جام صلح</p>	<p>شوخی کہ داشت عہدہ با ما ز نام صلح</p>

آنکوز قاصد تم نشنید می پیام صلح	قاصد زبیر صلح فرستاد سوکن
لیکن ندوسے شرم نمیبرد نام صلح	مائل بہ صلح بود دل شریکین او
خوشتر نماید از سحر عید شام صلح	خوش نیست صبح عید چو ریش بود ہم
بیتاب بودم از سخن ناتمام صلح	شکر حسد که ختم سخن شد بصلح ہم
عهد لیست استوار مر ابرو ہم صلح	باغیر اگر بصدق تر نیست ردول
کان آہوسے رسیدہ کشیدی بدام صلح	طرزی . پھر تم کہ چه تدبیر کار بود

ولہ

گوش میدزد و از ترانہ صلح	یار سے رنج از فسانہ صلح
باز جوید سبے بہانہ صلح	گر کند رنجے بغیر اعزاز
مے نیایم از نشانہ صلح	سخن صلحے کند لیکن
خوش بود عیش جاودانہ صلح	ناخوشی نیز لذتے دارد
اے کہ کرد می خراب خاہ صلح	فکر تمبیر نیز کن بارے
سہ نہا دم بر آستانہ صلح	تو بہ کردم ز جنگجوئیہا

<p>گاہ رنجش چه شکوه زو طیزی رنجشے داشت در زمانہ صلح</p>		
	<p>وله</p>	
<p>گاہ ہے بخواب نیز ندیدم روئے صلح شوخی کہ رنج میشود از گفتگوئے صلح رنجے زما وزودشوی حیلہ جوئے صلح زیرا کہ نیست طبع تو مائل بسوئے صلح کاید زر رنجش تو در انجام بسوئے صلح معلوم سے شود کہ ترا نیست خوئے صلح باشد کہ آب رفتہ بیاید جوئے صلح شرمندہ پیش او شدم از گفتگوئے صلح</p>	<p>بگزشت عمر ما ہمہ در آرزوئے صلح ہرگز اسپ نیست کہ صلحے کند ما خوش آنکہ وقت خواستن بسوئے در صلح وانم کہ رنجش تو نہایت پذیر نیست شادم کہ طرح رنجشے انداختی بین بیہودہ چسند حیلہ شرم و جیا کنی از آب دیدہ میکنم اطہار عجز خویش طرز می چو بود رنجش بجا ازین طر</p>	
	<p>وله</p>	
<p>کہ آشنا نگرد سوئے آشنا گستاخ سوئے رقیب نظر میکنی چرا گستاخ</p>	<p>مرنج بینم اگر یک نظر ترا گستاخ اگر نہ میل دل تست با رقیب ہنوز</p>	

<p>تغافل تو زسد میرود صبوری چند مگر تعلق غاصت با تو دشمن را ز بزم رستم و با غیر هم سخن گشتی بی باغ رفتی و از رشک در تپ و تابم رسیده شهرت رسوائی تو کوی بکوی حصول کام محالست در ادب طرزی</p>	<p>چنان کن که بگویی دگر مرا گستاخ که پیشش بدم عرض مدعا گستاخ بدین شتاب شدی با چنین جیگستاخ که بوسه زد و بگل روی تو صبا گستاخ چنین که گشته است شوخ بی وفا گستاخ شبے بخلوت غاشس همی در گستاخ</p>
--	---

وله

<p>سعی کردم که مگر مهر تو از دل برود قسمت این بود که در راه بمانم و ز دور با همه دل شکنیهایی تو مشکل که بزور ترسم از مصلحت آمیز دروغ تو بنیر اعتمادی نبود بر خودم از صبر زد دست بدگمانند در یغان و بدین دل شادم</p>	<p>بنظر سهل همی آید و مشکل برود من بجز سرت نگران باشم و محل برود گفتات غلیظ انداز تو از دل برود کس چرا بے سببی بر صبر باطل برود آه از آن سخله که ناگه از مقابل برود اگر خود از دیدن من باز منحل برود</p>
--	---

<p>تکبیر بر عفو شہنشاہ جہانے وارو کہ در آفتاق جہان فرکیانے وارو بر من از بلہوسی یارگانے وارو</p>	<p>باکش از ریختن خون کسے نیست مگر ناصر ملت دین مفتح شایانِ عجم عاشق صادق و میرم ازین غم طرزی</p>
<p>ولہ</p>	
<p>فریبے میدہد قاصد کہ اینک باز می آید کہ از کاشانہ اش نا آشنا آوازے آید بہ بینم ناگہان کان مونس مسازے آید کہ تسکین دلم زان آشنا اندازے آید تعجب گوہ زان مایہ اعزازے آید پرواز دام اگر در چنگل شہبازے آید رد دہر بخت زان کوسے و پھاندم بازے آید</p>	<p>نباشد باورم کان دلبر طنازے آید ز غیرت پھچ پھل مے پتم در خاک و خون برد خوش آن ساعت کہ با ہم چشم پرور اشتیاق او بہسرت گرچہ میسوزم و لکین اینقدر ہم پس بود باناکان شہر میل طبع او گویا درین گلشن نصیب طبل ماجرا سیری نیست زیبایی و شوق از اول شب تا طرزی</p>
<p>ولہ</p>	
<p>از پئے دلخوشی من سخنے ساخته اند</p>	<p>شہرت آمدن گلبد نے ساخته اند</p>

<p>ہر کجا رفتہ ہما نجا وطنے ساختہ اند اینقدر ہست کہ با بچوٹے ساختہ اند رقص بر نالہ مرغ چنے ساختہ اند کہ ز خوناب جگر پیر بنے ساختہ اند شاید از بہر فریہم سخنے ساختہ اند</p>	<p>خبر سے نیست زیاران سفر کردہ مگر ز نیمہ ہنفسان چشم وفاداری نیست عبرت از اہل دلان گیر کہ نے طرب و لذت زخم جگر پرس ز خونین جگران باورم نیست کہ آرنہ پیاش طبری</p>
<p>ولہ</p>	
<p>با ز آن بسفر رفتہ ما از سفر آمد این مژدہ بگوشم ز نیم سحر آمد قاصد خبر آورد کہ آن شوخ در آمد من رفتہ بر اہل وز راہ و گرا آمد وقتے کہ مرا صورت اور نظر آمد دین شادی دیگر کہ شادی ببار آمد آمد ز رہ دور و ولے زود تر آمد</p>	<p>صد شکر کہ اندوہ جدائی بسر آمد زان پیش کہ آید بچن آن گل خندان بیتاب و توان بود دل از شوق کہ ناگاہ رفتم کہ بشکرانہ فشانم بر ہمش جان حیرت زدہ چون صورت دیوار بانم از آمدنش شادی دل رو نہاشد گفتم کہ مگر دیر بیاید ز رہ دور</p>

<p>اکنون کہ بکاشانہ ما از سحر آمد</p>	<p>طرزی سفرش بود مگر خواب و خیالے</p>
<p>ولہ</p>	
<p>نمودم دوستان را نیز دشمن از زبان خود ز بس آیند غمها کرده ام خوار نشان خود نمی آید ز من اظهار مطلب از زبان خود به بزم او سخن ناگفته چنانم لسان خود رسانیدم به نزد آنمیر نامهربان خود من از جوش جنون بر یاد او گمشان خود کنی اسے کاش اہل درصوری امتحان خود</p>	<p>شکایت میکنم بادشمنان از دوستان خود خدا تا کرده گزینم سایدم و صبر گزینم سفارش گونه از مهران دوست میخام رفیق از دور تا داند مرا ہمدستان با او ز روی جیلہ بر سر نامہ نام غیر نبوشتم بہار از تازگی و جوش و آو خ در چنین موسم بعذر ہونائی نیست آسان گل و طرزی</p>
<p>ولہ</p>	
<p>من بدین خوشدل کہ غیر از بزم بیزن میرد گہگی چون بگذرد دل ز دل خون میرد کس چه میداند شب ما در غمش چن میرد</p>	<p>مژدہ وصلے شنید از بار و ممنون میرد از تو خوش عالم و بسیکن آنچه با ما کردہ در گمان ماے غلط تا صبح غلطم چون</p>

گر دم در خانه اش از حیلہ با سے دلفریب	حیلہ با می سازد و از خانه بیرون می رود
سیر قدر آید تسلی بخش پیغمبر ازو	بیقرار بیایه سے دل زاندازه افزون میزد
گفته یک حرفی و ما گشتیم از دست و چرا	این سخن مرد و صفت آن لبهای میگون میزد
تو بین تنهانه طرزی زخوی او حنین	هر که آید در بر او شاد محزون میزد

وله

دوشینه سینه ز آتش حسرت کباب بود	دایغ تشریق بنفسان سینه تاب بود
آه از دم وواع که آن ماه نو سفر	میرفت از برین و چشمش بر آب بود
آسوده گشت عاقبت امروز رخاک	آن دل که دوش در گرو اضطراب بود
دامن کشان گزشتش از من ز ناخوشی	گویم بخود مگر ز غم در شباب بود
طرزی بی بزم وصل همیکرد لایب دوش	دان مست ناز بر سر خشم و عتاب بود

وله

چند عمرم بخمال تو بیاطل برود	بود آیا که خیال تو ام از دل برود
شهر چر و لوله از ذکر و دست امروز	چه قیامت بود آن لحظه که محل برود

<p>یا چون خواست همان لحظه ز محفل برود که دم نزع روان بر سر بسمل برود شوقِ وصلِ تو جانست که از دل برود دان زمان از کف او دامن قاتل برود گر چنین رقص کنان بر سر محفل برود تا بتقریب سخن همسر و محل برود</p>	<p>تا زمانے بختمانے خوشش پیچیدم میرود بر دلم از درد فراقِ تو جان گر رود دل ز کف از شوقِ وصلتِ سلامت آن اسیرم کہ ز حیرت نگر و در چپ و راست بیچ دل نیست کہ چون طائر بسمل ز تپید طرزی آورد زہر باب سخن وقتِ دواع</p>
<p>ولہ</p>	
<p>کہ قاصد از سر کوشش صبار قناری آید وے ہر بار میدارم گمان کاین باری آید یقینم می شود کان سر و خوش رفتار می آید بہ بیداری چنان شادم کہ آن دلاری آید پے تسکین ہمیکو بند اینک یاری آید شوم بیتاب تر چون ذکر آن آزاری آید</p>	<p>گو اہی میدہ دل کان پری خناری آید روم صدار در ریش ز شوق و نا امید آیم شبان انتظارش ہر کہ آید در سر کویم بخوابش دیدہ ام ہشب کہ می آید بسویم چومی بیند ہر دم چشم در ریش مرا از شوق ز آزارے کہ داوی عذ خواہی بہر تسکینم</p>

کہ از بہر عیادت ہمراہ انجیار می آید	ز غیرت جان ہم پیش از اہل طرزی اگر بنم
ولہ	
نباشم تا نخل از دیگران در گوش من گوید بحر فش پیچم و نگزارش حرفے من گوید بخاطر بگذرد اورا کہ از اغوائے من گوید نماید پرکشش حال بد بجوی سخن گوید نہ من چیزے باو گویم نہ او چیزے من گوید کہ با پہلو نشین خود بکام دل سخن گوید بیایم باز اگر آن رشک خوابان ختن گوید چو حرفے رخس آئیزے من در انجمن گوید	ز بہر فرستم ہر دم بتقریب سخن گوید بیاید ہر کہ دانم از ملاقاتش کس منم اگر گوید کہے کر شیوہ ہائے خویش بدنامی چوے بنید ملولم گاہ گاہے بہر تسکینم چہ سود از بودنم در خلوتش کرد لگد انہما مرا مشغول کار سے دار دواز حیلہ در محفل ز غیرت فتم از بزمش برون اکنون پشیمانم ز شرم طعنہ ہر دم روم اندر زین طرزی
ولہ	
چو کام دل طلبم حیدہ ما بر انگیزد ز بہر و خوشی من بدامن آویزد	ہزار بار فرستون بے تکلف آویزد خوش آنکہ چون شوم آردہ دل شیوہ او

<p>زراہ دیدہ ہی خونِ دل فرو ریزد کہ بہرِ عمر، سیم یار نیز بر خیزد رسد چو وقت و قاز بہانہ بستیزد</p>	<p>خیالِ روستے تو بہر گہ بیل فرو آید باین گسانِ غلط خاستم ز مجلسِ غیر دقتے و عمدہ او نیست باورم طرزی</p>
<p>ولہ</p>	
<p>کہ سوے من نگر و پس با و سخن گوید ہر آنچہ بشنود از غیر ہم بہ من گوید بن ہر آنچہ گوید در انجمن گوید ز بیم آنکہ ز آزدنش سخن گوید مگر با و سخن از زبان من گوید</p>	<p>بگوش غیر مگر عیبہا سے من گوید مگر کہ بہر خجیل کرو نم بود کہ ہم ز بہر آنکہ نہا شتم بقرب او مغرور رسید قاصد و احوال از ونہی ہم بہر کے سخن سے کنم از و طرزی</p>
<p>ولہ</p>	
<p>بس خورد ہا سے جان کہ بدہن فرو کنند یارانِ بجلے جو بہم گفت گو کنند تمودہ نیم رخ در منظر فرو کنند</p>	<p>آنا کہ خاکِ رگوزش رفت و رو کنند حسرت برم ز ہم سخن بہا سے روز و صل شوخی نگر کہ بہر بازار دلبری</p>